

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniæ Agrippinæ, 1653

Sermo. III. Fides Informis, & Formata, vtra sit Fundamentum Ædificij
Spiritualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

S E R M O III.

FIDES

Informis & Formata.

Vtra sit Fundamentum Aedificii Spiritualis.

Fundamentum aliud nemo potest ponere, prater id, quod positum est, quod est Christus JESUS, id est, Fides in Christum JESUM, I. CORIN. III.

ARTICULUS I.

FIDES

An & Quomodo fiat Formata? vel sit Informis?

ERITO sciteiteris, An Fundamentum Spiritualis, atque Christiani ex virtutibus con-
surgentis Aedificii, sit solum illa Fides, quae
Caritati est conjuncta, qualis reperitur
tantum in hominibus justis, & divina gra-
tia donatis? An verò etiam illa, quae à Caritate avulsa est,
& manet in peccatoribus fidelibus, gratia recedente?
Priorem vocant Theologi Fidem formatam, quoniam
fides à caritate, tanquam formâ perficitur. Non quod
Caritas propriè sit forma fidei; aut essentialis, sicut ani-
ma dicitur forma hominis; aut accidentalis, quae inhae-
reat, ut albedo corpori. Neque enim ita delirant Subri-
les Scholastici, ut non animadvertât, duas esse specie di-
stinctas virtutes, & unam in intellectu, alteram hæere

in.

involuntate; ideoque, unam alteri non ita conjungi. Sed quoniam perfectionem aliquam Fidei addit Caritas, ut forma solet subjecto; & præcipuam vim, dignitatem, ac valorem meritorum ad beatitudinem consequendam Fides accipit à Caritate. Quomodo Paulus Apostolus, *Si habuero, ait, omnem fidem, Caritatem autem non habuero, nihil sum.* 1. Corinthios XIII. Et idcirco commendat Fidem, quæ per caritatem operatur, ad Galatas v. Jacobus autem Apostolus, Fidem, caritate semotâ mortuam dicit cap. secundo epistolæ suæ, sensu superius dato, quia quamvis sit vera, non est tamen viva Fides: quomodo corpus, anima separata, verum est corpus, sed mortuum. Talis est Fides peccatorum, quæ à Theologis appellatur eodem intellectu. *Informis.*

ARTICVLVS II.

FIDES INFORMIS.

Verum sit Fundamentum.

NON nisi illam Fidem, quæ caritatem conjunctam habet esse Fundamentum Domus Sapientiæ, colligi videtur ex sententia Pauli initio recitata: *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus Jesus: nempe, Fides in Christum Jesum, non solum vera sed & viva.* Sic sanè S. Augustinus exponit: nam cum non uno loco difficultatem sententiæ Paulinæ ostendisset, probat, Christum dici Fundamentum, id est, Fidem Christi quæ per dilectionem operatur, (ita libro de fide & operibus cap. 15. & 16. & ad Dulcimum c. 1. At verò, D. Chrysostomus & Theophylactus, Fundamenti nomine intelligunt Fidem informem.

S. 4

Quod

Quod aliqui ex eo confirmant, quoniam Fidei forma
ta non videtur posse superædificari, lignū, fœnū, stipulæ
ac proinde laxius Fidem Christi, ejusque doctrinam ac
cipi debere contendunt. Sed revera, cum Fide caritate
juncta stare possunt. atque illi superstrui peccata venia
lia, quæ symbolis, ligni, fœni, ac stipulæ designantur.

Majorem vim habet, quod est apud eundem Apo
stum, ad Ephesios tertio, ubi hoc suum ponit vortum.
*Det vobis (Pater Domini nostri Jesu Christi) secundum
divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per spiritum eius in interi
orem hominem: CHRISTUM HABITARE per FIDEM in cor
dibus vestris: in caritate radicati, & FUNDATI.* Quod
Apostoli desiderium supponit, in homine Christia
no esse Ædificium, in quo Christus habitet, si tamen
Fundamentum habeat Fidem, non solitariam & otio
sam, sed in Caritate radicam, & fundam: quasi Ca
ritas sit fundamentum fidei.

Quod difficile est explicatu, si Architecturæ Christia
næ regulis insistamus: quare non est una Interpretum
expositio, quorum aliqui hic hyperbaton, alii antiptosis
agnoscunt. Nos, omissis Grammaticorum subtilitatibus,
dicamus, vel quod ex Latinis SS. Ambrosius & Augu
stinus, sensum esse Apostoli: Si in Caritate sitis radicati
& fundati, id est, in Fide, cui adhæret radix caritatis,
poteritis comprehendere (quod sequitur) *quæ sit latitudo, lon
gitud, & profundum*; vel, quod ex Græcis Photius, Apo
stolum dicere: *fixis in caritate radicibus, jactoque fun
damento caritatis ejusdem, fide præsupposita, habitabit
in vobis Christus, & comprehendetis, quæ sit longitudo,
latitudo, & profundum*: conjungit autem, radicati & fun
dati, ut prius respō deat illi, *DEI Agricultura estis*: posterius
huic, *DEI Ædificatio estis*. Accedit S. Hieronymus, qui
postquam dixisset, *Christum habitare in interiori ho
minis*

minis principali, id est, ea parte, quæ rationis est particeps, & Cordis nomine significatur, addit: *Habitatio ista per exordium Fidei fabricatur, radices & fundamentum in caritate habet: ut quoniam DEI agricultura sumus, & Ædificatio, omnia in Caritate succrescant, atque adificentur.* Quibus significat, Ædificium spirituale in Christianis, Fundamentum Caritatis, vel Fidei, at caritate formatæ superstrui debere.

(a) Photius in Epist. Pauli. (b) S. August. Epist. 120. S. Hieron. in Comm.

ARTICVLVS III.

FIDES INFORMIS

Non est Fundamentum, per se sufficiens, vel Ædificii Spirituales, vel Salutis.

FUIT antiquus, &, qui tempore D. Augustini pullulabat error quorundam, qui contendebant, Fidem sine Caritate ita esse Fundamentum, ut etiamsi superædificaret Christianus peccata mortalia, posset nihilominus salvari per expiatorium ignem. Atque ita interpretabantur dictum Apostoli I. ad Corinth. III. *Si quis superædificat super Fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam: saluus erit. sic tamen, quasi per ignem.* Nimirum, existimabant, per lignum, fœnum & stipulam lethalia quoque peccata designari. Quod non esse admittendum, proprio, qui de ea superædificandi materia instituetur, demonstrabitur. Hunc tamen errorem sensum fovent hujus temporis sectarii, reiectis licet Purgatorii flammis. Quibus præluxit Lutherus, qui erecto à se infidelitatis trophæo, hæc inscripsit axiomata

S 15

(a) Non

(a) Lib. de capt. Babyl. cap. de Euchar.

Non alia via potest homo cum DEO convenire, aut agere, quam per Fidem: opera ille nihil curat. Tam dives est Christianus, ut non possit perire, etiamsi velit, quantumcunque male vivat, nisi nolit credere. FIDES est formalis Iustitia, propter quam homo justificatur, non propter Caritatem.

Hoc ut tenacius rudium animis inhæreret, picturis testatum relinquere voluit. Tabula testis, in quâ Augustæ, cum Judicium extremum bellè depictum cerneretur, & ad terrorem fidelium peccata peccatis & fidei informi superædificantium, adscribi curavit: (a) In hoc die unusquisque secundum Fidem suam mercedem accipiet. Ad hoc modo nemo sanæ fidei, FIDEM Informem Fundamentum dicere potest, sive Spiritualis Ædificii, sive salutis æternæ.

(a) Florimundus Raymond, lib. I, cap. 16. n. 3.

ARTICULUS IV.

FIDES INFORMIS

Est aliquatenus Fundamentum Spiritualis Ædificii virtutum.

CUM Fides figuratè, ac secundum metaphoram Fundamenti domus rationem habeat; in fundamento autem variæ considerari possint proprietates, ob quarum aliquas ea denominatione res quæpiam possit affici, non jerim inficias, Fidem informem dici quodante nus posse Fundamentum Domus Sapientiz, Declaro. In Fundamento hæc potissimum considera. *Primo*, quod ab eo incipiat ædificatio: quare dicitur initium atque exordium, Vnde Oratori, jacere fundamenta Reipublicæ.

licæ, est dare ejus principium. Ego inquit Cicero ad Cornificium, quo die primum in spem libertatis ingressus sum, cunctantibus ceteris ad XII. Kal. Jan. fundamenta jeci. *Secundò*, quod pars sit ædificii. *Tertio*, quod fulciat ædificium, ne corruat: & quasi communicet reliquis partibus virtutem continendi se invicem: nam virtute fundamenti firmam habent connexionem inter se.

Si priora duo spectes, *Fides Informis* rectè vocatur *Fundamentum*: est enim exordium ædificationis spiritualis, *Principium vitæ*, scribit Deifer Ignarius (a) *est Fides: finis verò Dilectio: amba autem simul junctæ perficiunt hominem Dei*. Et in eandem sententiam Clemens Alexandrinus, (b) citans Pastorem nominatissimum olim inter scriptores Ecclesiasticos: *Præcedit*, inquit, *Fides, Timor autem adificat: perficit verò Dilectio*. S. Ambrosius quoque in Psalm. cxviii, (c) versans illud: *Principium sermonum tuorum veritas: Fides*, ait, *principium Christiani est: plenitudo autem Christiani iustitia*. Denique S. Augustinus idem diversimode frequenter exprimit. Sermone xvi. de verbis Apostoli: *A Fide incipit homo, sed quia & Dæmones credunt, necesse est addere spem, & caritatem*. Sermone xxii. *Domus Dei credendo fundatur, sperando erigitur, diligendo perfectur*. Præfatione in psalm. xxxi. *Magnum opus sed ex Fide: laudo super adificationem operis; Sed video Fundamentum Fidei: laudo fructum boni operis; sed in Fide agnosco radicem*.

Hoc confirmat pia contemplatio magni Papæ Gregorii, qui exponens illud Psalmi cxxxvi, (e) *Exinanite usque ad fundamentum in ea*, scribit, vocem esse *Cacodæmonis tribules suos concitantis & compellentis, ut post destructam caritatem, tanquam dejectum ædificii*

spi-

(a) Epist. ad Philipp. (b) libro 2, stroma. (c) Sermone 26.

(d) S. Gregor. xxv. mor. cap. 15. (e) Psal. cxxxvi. 7.

spiritualis tectum, nitantur fundamentum, id est, totum
 bur *Fi* ei dissipare. Clara quoque est illa Synodi Tridentinae sanctio (a) *Cum* Apostolus dicit. (b) *Iustificari* hominem per *Fidem* & gratis; ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiae Catholicae sensus tenuit; & expressit, scilicet per *Fidem* ideo *iustificari* dicamur, quia *Fides* est humana salutis initiū, Fundamentum, & radix omnis justificationis. *Sine* qua impossibile est placere Deo, & ad filiorū eius consortium pervenire. *Gratis* autem *iustificari* videmur, quia nihil eorum, quae *iustificationem* praecedunt, sive *Fides*, sive *opera*, ipsam *iustificationis gratiam* promeretur. Si enim *gratia* est, iam non ex *operibus*: alioquin, ut idem Apostolus inquit, *gratia* iam non est *gratia*.

Ex quibus colligas, *Fidei*, secundum se competere, esse se Fundamentum; ac proinde, cum *Fides* Informis in peccatore *fideli* retineat *rationem* integram *fidei*, quod omninō certum apud orthodoxos, haud male ei de nominationem Fundamenti tribui. Atque hoc modo *Caritas* non potest vocari Fundamentum: esset enim alioqui prima origine, & via generationis inter virtutes essetque prima Aedificii spiritualis pars non extrema, quale est tectum; quod sanē dici nequit.

(a) Trid. Sess. vi. cap. 8. (b) Rom. viii. (c) Molina Conco. q. 14. ar. 13. disp. 44. usque 21:2. disp. 210. cap. 7. Torres de fide disp. 41. dup. f. 6. 7.

ARTICULUS V.

FIDES FORMATA.

Simpliciter, quoad omnia, & actu est Fundamentum Aedificii Spiritualis.

Sin Fundamento consideres tum praecedentes duas quali-

qualitates, tum vim re ipsa fulciendi, continendi, ac connectendi, omninò asserendum est, non nisi FIDEM FORMATAM esse illius modi Fundamentum. Nec enim sine Fide formata sunt partes aliæ Domus Sapientiæ in anima, quas Fides sustentet & nectat. Docuit hoc aliis verbis, & Scholasticè (a) S. Thomas, ubi de Fide tanquam prima virtute ac proinde Fundamento ceterarum disputavit. Cum enim sibi opposuisset hoc argumentum Fides informis non est Fundamentum, sed Fides formata: ut habet Glosa in 1. ad Corinthios XIII. ex Augustino lib. de fide & operibus. cap. x. formatur autem Fides per caritatem. Ergo Fides habet à caritate, quod sit fundamentum. Caritas igitur est majus fundamentum, quam Fides: ac proinde Fide prior. Respondet. Ad rationem fundamenti non solùm requiri quod sit primum, sed etiam quod sit aliis ædificii partibus connexum: non enim esset fundamentum, nisi ei aliæ ædificii partes cohærent. Connexio autè partium ædificii spiritualis est per caritatem, secundum illud ad Colossenses tertio, *Super omnia Caritatem habete, quod est vinculum perfectionis.* Idèò fides sine caritate fundamentum esse non potest, licet caritas non sit prior FIDE.

QUAM responsionem unicâ distinctionis faculâ sic illustro. Fides formata est fundamentum simpliciter & actu: Informis, secundum quid, & potentiâ. Atque hoc insinuat S. Paulus, qui desiderabat Ephesios habere inhabitantem Christum in domo omnibus virtutum numeris absoluta: cujus proinde actuale fundamentum sit Fides caritate formata. Sic quoque S. Augustinus loquitur de fundamento, quod re ipsa fundamēti partes agit, & totius ædificii molem aptè connexam sustentat.

Et

(a) S. Thom. 22. q. 4. ar. 7. ad 4.

Et ita de fundamento tali exponit S. Paulum I. ad Corinth. III. asserentem, super fundamentum ædificari posse, aurum, argentum, lapides pretiosos.

ARTICVLVS VI.

FIDES INFORMIS

An & quomodo sit Fundamentum potentia.

QUEMADMODUM Fundamētū materialiter esse potest sine ædificio; ita Fides esse potest in eo, in quo per vinculū caritatis nondū connexa, & cōpacta est Domus Spiritualis; tunc autē rectē dixeris, esse Fundamētū secundum aptitudinem quasi materiale respectu ædificii Spiritualis, atque ita potentiā. Eadem autem Fides, modò in peccatore informis, fit deinde formata quando peccata remittuntur per gratiam & caritatem in animā diffusam: Sic quæ potentia solum fuerat fundamentum fit illud actu. Quæ cum ita se habeat, existimo, Fidem etiam informem esse *ὑπόστασις*, & substantiam rerum sperandarum: ac proinde eam à definitione Apostoli non debere excludi. In quo firmor, quod ipse Colossenses hortetur, nulla caritatis mentione facta, ut Fidei tanquam fundamento stabiles insistant. Cū enim metueret, ne Colossenses Simoniana dogmata cum Christianis fidei præceptis jungerent, requirit, ut sint fundati & stabiles in fide. *Si permanetis, inquit, in Fidē fundati, & stabiles, & immobiles, à spē Evangelii, quod audistis ad Colossenses I.*

Non me latet, S. Bonaventuram ablegare Fidem informem

(a) S. Thom. 22. q. 4. art. 4. (b) Bannez. q. 4. art. 7. dub. 2. Con. 4.
(c) S. Bonav. in 3. d. 23. art. 1. q. 5. Malderus 22. q. 4. art. 1.

formem à consortio illius, quæ est hypostasis, quod in-
 formis non sustentet spiritualis ædificii fabricam. Ve-
 rum id est, quo ad actum, non quo ad habilitatem, & en-
 titatem materialem, secundum quam est fundamentum
 & basis rerum sperandarum: non quæ informis, sed quæ
 Fides. Ita siquidem est inchoatio & initium spiritualis
 ædificii, adeoque rerum sperandarum, & Salutis æter-
 næ. Ex quo sumatur, felicem esse nostram sortem, qui
 in Ecclesiâ Catholicâ, sumus nati & educati, in qua sola
 est vera Fides, non quidem in omnibus formata,
 tamen in omnibus quamvis alioqui peccatori-
 bus, vera, & consequenter, quæ sit hypostasis re-
 rum sperandarum, salutis initium; sine qua nulla virtus
 Christiana, & multo minus virtutum congeries, in mo-
 dum ædificii conformata potest subsistere, ac proinde
 nec haberi Salus. Siquidem ex Divi Pauli pronuntiato:
*Ad Hebr. XI. sine Fide impossibile est placere DEO. Et accedentem
 ad DEUM, oportet credere quia est, & quia remunerator
 est inquirentibus se. quod nullus cre-
 dit hæreticus.*

SERMO